

Oponentský posudek na bakalářskou práci Adély Hutarové

Genderová analýza románu Harry Potter a Fénixův řád

Studentka Adéla Hutarová si ve své bakalářské práci klade za cíl podrobit genderové analýze jeden díl potterovské série, a sice román Harry Potter a Fénixův řád. S ohledem na to, že však vývoj postav, který je ve vztahu k dospívání hlavních protagonistů/protagonistky výrazně genderovaný, diplomantka vhodně zohledňuje relevantní pasáže i z ostatních dílů série. Metodologicky bakalářská práce čerpá z tzv. vzdorného čtení (či čtení proti srsti) z pera Judith Fetterley a také z kritického uchopení genderových stereotypů, jejichž rozbor v práci je zevrubně pojednán a představuje její hlavní zacílení.

Ačkoliv předkládaný text těží ze slušného penza nastudované literatury jak stran feministické literární teorie, genderových studií a literatury relevantní pro analýzu díla J. Rowling, shledávám jej místy argumentačně nekoherentní či formulačně problematický. V tomto ohledu nemohu souhlasit například s uvedením feministické literární kritiky coby kritiky „nezaujaté“ (str. 15). Právě sebe-reflexivní přiznání politické agendy, již genderová studia a/i feministicky orientovaná literární kritika sledují, ji činí zaujatou, avšak přiznaně a vědomě zaujatou (čímž se liší od tradičních etablovaných přístupů). Je však možné, že si vykládám význam slova „nezaujatý“ jinak, než studentka zamýšlela.

Současně bych přivítala, kdyby definice genderu, s níž autorka v textu pracuje, explicitně zahrnovala složku moci, neboť právě propojení genderu s mocenskými vztahy v androcentrickém řádu činí tuto kategorii analyticky vhodnou a společensky relevantní. Tato definice by totiž mohla pomoci objasnit poněkud nesrozumitelnou argumentaci (str. 30), že: „Na základě rozboru postavení žen v kouzelnické komunitě lze říci, že kouzelnické společenství není typickým představitelem patriarchální společnosti, protože zde muži nezaujímají nadřazené postavení vůči ženám. Stále se zde však setkáváme s androcentrickými hodnotami. Mužské vlastnosti a činnosti jsou zde považovány za normativní, a přestože ženám nejsou upírána mužská privilegia, jsou činnosti, které vykonávají, považovány za správné jen tehdy, zabývají-li se činnostmi mužskými.“ Jaké jsou tedy symbolické a mocenské vztahy mezi mužstvem a ženstvím v kouzelnické škole? Jsou patriarchální a androcentrické hodnoty identické, nebo jsou nějak odlišné? Proč by ženy měly mít mužská privilegia? A mají muži v kouzelnické škole ženská privilegia? Požádala bych studentku, aby se k této pasáži u obhajoby vyjádřila.

Předkládaná práce má přehlednou strukturu, avšak je pro ni příznačná jistá míra schematičnosti a ne vždy nosné propojení teoretické části práce s částí analytickou (např. koncepty falogocentrismu či Freudovy psychoanalýzy jsou v praktické části bakalářské práce nevytěženy/nevyužity). Text je patřičně proodkazován a až na pár překlepů, takřka prost formálních chyb. Snad jen bych uvítala užívání slova „femininita“ ve významu „ženskost, ženství“, místo slova „feminita“ – základ slova femininita je od latinského femina, nikoliv fema.

Oceňuji dále, že se Adéla Hutarová důsledně snaží o analytický přístup k Fénixově řádu, a tudíž práci nelze vyčítat setrvávání na deskriptivní rovině, což bývá u bakalářských prací častou chybou. Jako další náměty k diskuzi u obhajoby si dovoluji předestřít dotaz, zda by bylo možné Harryho číst místy jak ježíšovskou figuru, kdy vítězství nad zlem předjímá jeho sebe-obětování (str. 22). Je podle autorky zlo v románu genderováno? A pokud ano, jak?

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou lepší „velmi dobře“.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze 18.9. 2015